

Gary Paulsen (n. 1939) este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori americani contemporani de literatură pentru adolescenți. Personajele principale ale multora dintre scrierile sale sunt tineri forțați să se maturizeze brusc după ce rămân izolați în locuri sălbatice, departe de orice urmă de civilizație.

Paulsen a prins gustul aventurii la vârsta de 14 ani, când a fugit de-acasă cu un circ. A lucrat apoi la o fermă și ulterior a fost inginer, muncitor în construcții, șofer de camion și marinar. A participat la faimoasele curse de sănii trase de câini din Iditarod, Alaska.

Ideea de a deveni scriitor i-a venit pe când lucra ca tehnician specializat în sateliți la o companie aerospațială din California. Ceea ce l-a determinat să scrie a fost dorința de a-i încuraja pe cititori să observe și să fie interesați de lumea din jur.

În prezent, Gary Paulsen își împarte timpul între locuința din Alaska, ferma din New Mexico și barca sa, cu care străbate Oceanul Pacific.

Trei dintre romanele lui Paulsen, *Toporișca*, *Dogsong* și *The Winter Room*, au fost declarate Newbery Honor Books.

GARY PAULSEN

Toporișca

Traducere din engleză și note
de Andreea Caleman

arthur

Cuprins

Capitolul I	5
Capitolul II	15
Capitolul III	26
Capitolul IV	30
Capitolul V	40
Capitolul VI	51
Capitolul VII	60
Capitolul VIII	69
Capitolul IX	76
Capitolul X	82
Capitolul XI	89
Capitolul XII	95
Capitolul XIII	102
Capitolul XIV	110
Capitolul XV	118
Capitolul XVI	126
Capitolul XVII	137
Capitolul XVIII	147
Capitolul XIX	156
EPILOG	163

Redactori: Diana-Marin Caea, Diana Georgescu
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
Coperta: Alexandru Daș

ISBN 978-630-368-379-9

Gary Paulsen
Hatchet

Copyright © 1985 by Gary Paulsen
All rights reserved

This Romanian language edition was published by Grupul Editorial
Art in 2013 by arrangement with Flannery Literary Agency.

© Editura Arthur, 2026, pentru prezenta ediție
Editura Arthur este un imprint al Grupului Editorial Art

Capitolul I

Brian Robeson privea pe fereastra avionului nesfârșita sălbăticie verde a Nordului. Era un avion mic, un Cessna 406 – un avion ușor –, dar avea un motor atât de zgomotos, huruia atât de tare, era atât de supărător, de gălăgios, încât era imposibil să schimbi două vorbe cu cel de lângă tine.

Nu că ar fi avut mare lucru de zis. Avea treisprezece ani, iar celălalt pasager era un pilot pe care-l chema... – oare cum zisese că-l cheamă? – Jim sau Jake sau ceva de genul ăsta, un tip de vreo patruzeci și cinci de ani, care nu scosese o vorbă cât timp se pregătise de decolare. De fapt, de când venise să ia avionul din micul aeroport din Hampton, New York, adus de mama lui, pilotul nu îi adresase decât cinci cuvinte:

— Așază-te pe locul copilotului.

Ceea ce Brian și făcuse. Apoi decolaseră și cam asta fusese toată discuția. La început se entuziasmase, bineînțeles, fiindcă nu mai zburase niciodată într-un avion monomotor¹. Faptul că stătea pe locul copilotului, cu toate comenzile chiar acolo, în fața lui, cu toate instrumentele de bord la nas, în timp ce avionul câștiga în

¹ Avion cu un singur motor.

altitudine, zdruncinându-se și alunecând pe curenții de aer, i se păruse interesant și incitant. După vreo cinci minute însă, aparatul de zbor se stabilizase la plafonul¹ de o mie opt sute de metri și se îndreptase spre nord-vest. Pilotul amuțise, cu privirea ațintită înainte, iar lui Brian nu îi mai rămăsese decât să asculte zbârnâitul motorului. Și să admire mantia verde a pădurilor, ce se întindea de la botul avionului până la linia orizontului, presărată cu lacuri și mlaștini, pâraie și râuri șerpuite.

Brian se uita pe fereastră, asurzit de huruitul motorului, și încerca să înțeleagă cum de ajunsese el în avionul ăsta.

Căzu pe gânduri.

Ca întotdeauna, gândurile începeau cu un singur cuvânt.

Divorț.

„Ce cuvânt urât!“ își zise. Un cuvânt urât și sfâșietor care nu însemna decât certuri, țipete și avocați. Doamne, ce mai ura avocații, cum stăteau ei așa cu zâmbetele alea prefăcute și încercau să-i explice, în termeni juridici, cum se ducea de râpă totul, cum se zguduia și se sfărâma tot ce păruse de neclintit – familia, viața lui – absolut tot ce păruse de neclintit. Divorț. Un cuvânt care desparte, un cuvânt urât care desparte.

Divorț.

Secrete.

Sau nu, nu secrete, ci Secretul. Ceea ce el știa, dar nu spusese nimănui, ceea ce știa despre mama lui, cauza divorțului, ce știa doar el, doar el – Secretul.

¹ Termen care desemnează înălțimea maximă de zbor a unei aeronave.

Divorț.

Secretul.

Brian simți o usturime în ochi și știa că o să-l podidească lacrimile. Plânse un timp, dar acum, gata. Acum nu mai plângea. Simțea mai degrabă o usturime în ochi și îi dădeau lacrimile – lacrimi fierbinți, prelinse pe obraji –, dar nu mai plângea. Își șterse ochii cu un deget și se uită pe furiș la pilot, să vadă dacă a băgat de seamă ceva.

Pilotul era în largul lui, cu mâinile așezate relaxat pe manșă și cu picioarele pe pedalele palonierului¹. Părea mai degrabă o mașinărie decât un om, o prelungire a avionului. Pe tabloul de bord din fața lui, Brian văzu cadranele, comutatoarele, aparatele de măsură, butoanele, pârgھیile, manivelele, manetele, luminile care pâlpâiau și oscilau, indicând ceva de neînțeles pentru el. Iar pilotul era și el parte din avion, nu om în carne și oase.

Văzând că Brian se uită la el, pilotul deveni ceva mai prietenos și îi zâmbi.

— Ai mai zburat vreodată pe locul copilului? strigă el, încercând să acopere huruitul motorului și, ridicându-și pe tâmplă casca de pe urechea dreaptă, se aplecă spre Brian.

Brian dădu din cap că nu. Nu mai zburase cu niciun fel de avion până atunci, nu mai văzuse niciodată o carlingă² decât în filme sau la televizor. Totul era zgomotos și derutant.

— E prima dată, răspunse el.

¹ Dispozitiv constând dintr-o pârgھیie cu pedale, folosit la schimbarea direcției unor vehicule.

² Cabina avionului, de unde pilotul și copilul dirijează aeronava și unde sunt instalate tabloul de bord și comenzile de zbor.

— Nu-i chiar așa de complicat precum pare. Un avion bun cum e ăsta se pilotează singur. Îmi ușurează munca, mai adăugă el ridicând din umeri.

Îl luă pe Brian de brațul stâng.

— Hai să vezi, treci la cârmă, cu picioarele pe pedale!

Brian se împotrivi:

— Mai bine nu!

— Ba da! Haide, încearcă!

Brian întinse mâna și apucă manșa atât de strâns, că i se albiră încheieturile degetelor. Își înfipse picioarele în pedale. Avionul se roti brusc spre dreapta.

— Nu așa tare. Ia-o ușurel, ușurel!

Brian se relaxă și slăbi strânsoarea. Simțea vibrațiile aeronavei în manșă și pedale și, pe moment, uită de usturimea din ochi. Avionul parcă prinsese viață.

— Ai văzut? zise pilotul, luându-și mâinile de pe manșă și picioarele de pe pedale, ca să-i arate lui Brian că, de fapt, el pilota singur acum avionul. E simplu. Acum rotește manșa un pic spre dreapta și apasă scurt pedala din dreapta.

Brian întoarse ușor manșa și avionul se înclină imediat spre dreapta. Când apăsă pedala, botul avionului viră spre dreapta. Dădu drumul pedalei, îndreptă manșa și avionul reveni în poziție orizontală.

— Acum poți s-o întorci. Virează un pic la stânga.

Brian roti manșa spre stânga, apăsă pedala stângă și aeronava se întoarse la cursul inițial.

— E ușor! spuse el zâmbind. Cel puțin partea asta.

Pilotul încuviință.

— Pilotajul nu e mare lucru. Totul e să înveți. Ca orice pe lumea asta. Orice.

Bărbatul preluă din nou comanda. La un moment dat, ridică mâna și își frecă umărul stâng.

— Dureri, junghiuri... Îmbătrânesc, ce să mai...

Brian dădu drumul manșei și își luă picioarele de pe pedale de îndată ce pilotul preluă din nou comanda avionului.

— Mulțumesc...

Dar pilotul își pusese deja căștile pe urechi, așa că recunoștința băiatului se pierdu în zgomotul motorului. Totul era, din nou, ca la începutul călătoriei: Brian privea pe fereastră oceanul de copaci și lacuri. Usturiimea din ochi se potolise, dar amintirile îl năpădiră iar. Cuvintele. Mereu aceleași cuvinte.

Divorț.

Secretul.

Certuri.

Despărțire.

Marea despărțire. Tatăl lui nu înțelesese situația așa cum o înțelesese Brian, știa doar că mama lui Brian voia să destrame căsnicia. Urmase despărțirea, apoi divorțul, totul se petrecuse atât de repede. Tribunalul decisese ca el să rămână cu mama, cu excepția vacanțelor de vară și a ceea ce judecătorul numea „drepturi de vizitare“. Atât de formal... Brian ura judecătorii la fel de mult precum ura avocații. Judecătorii care se aplecau peste masă și îl întrebau dacă înțelegea unde urma să locuiască și de ce. Judecătorii cu privirea lor plină de compasiune, care nu însemna nimic, întocmai cum frazele pline de termeni juridici ale avocaților nu însemnau nimic.

Vara, Brian urma să stea la tatăl său. În restul anului școlar – la mama. Asta spusese judecătorul, după

ce examinase hârtiile din fața lui și după ce ascultase ce aveau de zis avocații. Vorbe. Cuvinte.

Avionul se clătină ușor, înclinându-se spre dreapta. Brian se uită la pilot, care își freca din nou umărul și simți deodată un miros de gaze... umane. Se întoarse cu spatele, să nu se jeneze pilotul care avea, de bună seamă, ceva probleme. La stomac, probabil...

Așadar, în vara aceasta, prima vară a „drepturilor de vizitare“, la doar o lună după divorț, Brian se îndrepta spre nord. Tatăl său era inginer mecanic și proiectase sau inventase un nou cap de foraj pentru sonde petroliere, un utilaj care se autocurăța și autoasucea. Acum avea de lucru pe câmpurile petrolifere din Canada, acolo sus, unde se termina pădurea și începea tundra. Brian venea din New York, cu avionul ăsta ușor care transporta nu știu ce echipament de foraj ce trebuise comandat special în oraș și acum stătea bine legat la coada avionului, lângă o geantă de pânză pe care pilotul o numise „kit de supraviețuire“ și în care erau provizii și echipamente pentru situații de urgență. În caz că ar fi fost nevoiți să aterizeze forțat, de pildă. Și zbura însoțit de pilotul ăsta, Jim sau Jake sau ceva de genul ăsta, care se dovedise a fi un tip de treabă până la urmă, că îl lăsase să piloteze și chestii din astea.

Toate bune, mai puțin putoarea. Mirosul devenise acum persistent și Brian se uită din nou la pilot care își freca, în continuare, umărul și, mai nou, și brațul stâng, scăpând vânturi după vânturi și crispându-se. „I-o fi picat ceva greu la stomac“, se gândi Brian.

Mama îl adusese cu mașina până la Hampton, unde venise avionul să preia utilajul de foraj. Călătoriseră în tăcere, o călătorie lungă, într-o tăcere deplină. Două

ore și jumătate cu mașina și, acum, era într-un avion, uitându-se pe fereastră. O singură dată, la vreo oră după ce ieșiseră din oraș, mama se întorsese spre el:

— Auzi, n-ar fi mai bine să vorbim? Să lămurim lucrurile? Nu vrei să-mi spui ce te frământă?

Din nou, cuvintele alea. Divorț. Despărțire. Secretul. Cum să-i poată spune ce știa? Brian tăcuse chitic, dăduse doar din cap că nu, apoi continuase să se uite pe geam, fără să vadă, de fapt, nimic. Iar mama și-a văzut de șofat și n-a mai scos o vorbă până aproape de Hampton, când a întins mâna și a luat de pe bancheta din spate o pungă de hârtie:

— Ți-am luat ceva, pentru călătorie.

Brian luase punga și o deschisese. Înăuntru era o toporișcă, dintre acelea cu coadă de oțel îmbrăcată la capăt în cauciuc. Lama era acoperită de o carcasă din piele tare, pe care era prinsă, cu nituri de alamă, o agățătoare pentru curea.

— Poți s-o pui la curea...

Mama vorbise fără să se uite la el, atentă la trafic. Pe șosea treceau niște tractoare de la ferme și era nevoită să se strecoare printre ele.

— Domnul de la magazin a zis că e potrivită și pentru tine. S-o folosești, știi, acolo, în pădure. Cu tatăl tău... „Tata, nu *tatăl* meu“, o corectă Brian în gând.

— Mulțumesc, e foarte frumoasă, spusese, dar până și lui îi sunară goale propriile vorbe.

— Pune-o, să vedem cum îți stă cu ea.

În mod normal, Brian i-ar fi spus că nu vrea, că n-are chef să arate ca un tontălău cu o toporișcă agățată de curea. Asta ar fi fost normal să spună. Dar vocea mamei sunase atât de sugrumată, atât de subțire, ziceai că stă

să se spargă și se simțea vinovat că nu vorbise cu ea tot drumul. Cu toate că știa ce știa, cu toată mânia, cu toată furia oarbă pe care o simțea față de ea, se simțea vinovat că nu-i spusese o vorbă tot drumul. Așa că-i făcuse pe plac, își desfăcuse cureaua, petrecuse agățătoarea toporiștii pe ea, apoi o strânsese la loc.

— Ia să văd, întoarce-te un pic!

Se întorsese pe jumătate în scaun, simțindu-se puțin ridicol. Mama aprobase mulțumită:

— Întocmai ca un cercetaș. Micuțul meu cercetaș.

Brian simțise acea blândețe pe care vocea mamei o avea când era mic și bolnav și ea îi puneă mâna pe frunte. Ochii începuseră să-l usture, și atunci își ferise privirea și se întorsese spre fereastră, uitând de toporișcă. Așa ajunsese la avion cu unealta la brâu.

Întrucât era un zbor utilitar de pe un aeroport mic, nu trecuse prin niciun control de securitate. Avionul îl aștepta, cu motorul deja pornit, așa că-și luase degrabă valiza și rucsacul și se urcase, fără să se mai oprească să scoată toporișca.

Era încă acolo, atârnată de curea. La început, Brian se jenase, dar, cum pilotul nu spusese nimic, uitase de ea în timp ce decolau.

Mirosea și mai tare. Brian se uită iar la bărbat, care acum se ținea de burtă cu ambele mâini și se strâmba de durere, atingându-și din când în când umărul stâng.

— Nu știu, măi, băiete... șuieră pilotul încet, abia auzit. Mă doare rău aici. Rău. Credeam că am mâncat ceva aiurea, dar...

Se opri brusc, cuprins de un nou val de durere. Brian văzu limpede pe fața lui cât de rău îi era – se încorda și

se încovoia de durere, ba se lipea de speteaza scaunului, ba se apleca în față.

— N-am mai pățit așa ceva niciodată...

Pilotul ridică mâna spre butonul stației radio și brațul i se întinse, descriind un mic arc.

— Aici zborul patru șase...

Izbit din nou de durere ca de o lovitură de ciocan, pilotul păru că se face una cu scaunul și Brian se repezi să-l ajute. Nu-și dădea seama ce se întâmplă.

Apoi pricepu.

Înțelese. Gura pilotului se schimonosi; înjura și lovea spasmodic scaunul, ținându-se strâns de umăr. Înjura și șuiera:

— Pieptul! Doamne Dumnezeule, îmi sparge pieptul!

Înțelese prea bine.

Pilotul avea un atac de cord. Odată, când era la mall cu mama lui, văzuse un bărbat care suferise un atac de cord chiar în fața magazinului Paisley's. Căzuse ca secerat și urla că îl doare în piept. Un om bătrân, mult mai bătrân decât pilotul.

Acum știa, da.

Pilotul făcuse infarct. Pe când își dădea seama de toate astea, Brian văzu cum bărbatul se izbește încă o dată de speteaza scaunului, o ultimă dată, foarte puternic, iar piciorul drept îi zvâcnește violent. Avionul se înclină brusc pe o parte, bărbatului îi căzu capul în piept și începu să-i curgă salivă pe la colțurile gurii. Picioarele i se ridicară încordate, iar ochii i se rostogoliră în cap până când nu i se mai văzură pupilele.

Doar albul ochilor se mai vedea... și mirosul deveni și mai puternic, umplu cabina. Totul se petrecea atât de repede, atât de incredibil de repede, încât mintea lui

Brian nu izbutea să priceapă dintr-odată. Nu reușea să vadă decât în secvențe întreaga scenă.

Adineaori, pilotul vorbea, se plângea de durere. Vorbea...

Apoi spasmele.

Urmaseră spasmele care-l cuprinseseră pe pilot... Iar acum, cu tot huruitul motorului, Brian simțea cum se lasă o tăcere ciudată, nefirească și cum un sentiment de singurătate îl cuprinde. Încremenise.

Era blocat. Totul în mintea lui înghețase. Ca și cum gândurile i se opriseră în loc, se împotmoliseră în ceea ce tocmai văzuse, în ceea ce simțise. Totul se oprise în loc. Miezul trăirilor lui, adâncul sufletului lui Brian Robeson înmărmurise, lovit de o albă străfulgerare de groază, de o teroare atât de intensă, încât răsuflarea, gândurile, aproape că și inima i se opriseră în loc.

În loc.

Secunde treceau, parcă toată viața lui se scurgea cu secunde alea. Începu să înțeleagă ce vedea, începu să priceapă ce văzuse și asta îi făcu mai rău decât înlemnirea de dinainte, atât de rău, încât își dorea ca mintea să-i fi rămas așa, golită, încremenită.

Se afla într-un avion ușor care duduia la două mii de metri altitudine, în sălbăticia Nordului, cu un pilot care suferise un grav atac de cord și care era acum mort sau într-un soi de comă.

Era singur.

În avionul care huruia fără pilot, era singur.

Singur.

Capitolul II

O vreme – nu-și dădea seama cât – Brian nu putu face nimic. Chiar și după ce mintea i se trezi din acea încremenire și pricepu ce se întâmplase, nu se simțea în stare de nimic. Parcă avea mâini și brațe de plumb.

Apoi încercă să se convingă că, poate, nu s-a întâmplat. Țipă în gând către pilot: „Ai adormit! Ai adormit! Deschide ochii, apucă manetele alea, pune picioarele înapoi pe pedale!“

Dar nu se întâmplă nimic.

Pilotul nu se mișcă, doar capul i se roți pe un gât incredibil de moale, în timp ce avionul intră într-o zonă de turbulențe.

Avionul!

Cumva, avionul încă plana. Trecuseră secunde întregi, aproape un minut, și avionul zbură ca și până atunci. Trebuia să facă ceva, trebuia să facă ceva, dar nu știa ce.

Ajutor.

Trebuia să ajute.

Întinse o mână spre pilot, văzu că îi tremurau degetele, și atinse pieptul bărbatului. Nu știa ce să facă. Știa că există proceduri de prim ajutor, că poți să faci